

המפעיל הפך למופעל: כך בנה סינוואר את מלכודת התודעה של ישראל

05.10.2026 | משה פוזיילוב | written by

כישלון מודיעיני אינו מתחיל ברגע שבו המודיעין אינו מצליח לראות את האויב. הוא מתחיל כאשר ארגון מפסיק לפקפק בסיפור שהוא מספר לעצמו על האויב [2] זה, בעיניי, הסיפור העמוק של 7 באוקטובר. יחיא סינוואר לא נדרש להסתיר מישראל כל סימן למלחמה. הישגו הגדול היה אחר: הוא הצליח לבנות תודעה שלפיה חמאס מעוניין בהסדרה, ולהזין אותה שוב ושוב באמצעות ערוצים שהגיעו עד לצמרת השב"כ. כאשר הגיע ליל 7 באוקטובר, התודעה הזאת הייתה חזקה עד כדי כך שגם סימנים שסתרו אותה לא הצליחו לשבור אותה בזמן.

סינוואר בונה צינור אל תוך השב"כ

במרץ 2022 פנה ע'אזי חמד, חבר הלשכה המדינית של חמאס ומקורבו של סינוואר, אל ד"ר סופיאן אבו זאיידה, בכיר פת"ח לשעבר ושר לענייני אסירים ברשות הפלסטינית, וביקש ממנו לסייע בקידום עסקת אסירים. כך נולד ערוץ אחורי בין חמאס לישראל. אין ראייה שאבו זאיידה ידע על תוכנית ההונאה או פעל נגד ישראל. להפך: הוא מתאר את עצמו כמתווך שניסה להביא להסכם. אבל מבחינתו של סינוואר היו לסופיאן יתרונות ברורים: הוא הכיר את שני הצדדים, דיבר עברית ויכול היה להגיע ישירות לצמרת הביטחונית הישראלית. והוא אכן הגיע. לפי עדותו, במסגרת הערוץ נפגש אבו זאיידה עם ראש השב"כ רונן בר והציג בפניו את דרישות חמאס. בר, לדבריו, דיבר על האפשרויות שייפתחו לאחר עסקה: הגדלת מספר הפועלים מעזה בישראל, חשמל, תשתיות והקלות נוספות. למען ההגינות צריך לומר שיוזמה דומה התקיימה במקביל אך מול המתפ"ש בראשות האלוף ע'סאן עליאן, שתמך ברעיון ההסדרה.

מבחינה מודיעינית יש כאן הבדל מהותי. מקור יומינט הוא אדם שאנחנו מגייסים בסביבת האויב כדי לגלות את מה שהאויב אינו רוצה שנדע. כאן התקיים תהליך הפוך: סינוואר ידע מי השליח, ידע לאן מגיעים המסרים ובעיקר יכול היה לבחור מה ישראל תשמע. ישראל חשבה שיש לה ערוץ אל סינוואר. הלכה למעשה היה לסינוואר ערוץ אל ראש השב"כ.

"רעידת אדמה"

ב-14 בספטמבר 2023 נפגש אבו זיידה עם סינוואר. לדבריו, סינוואר הכתיב לו, "מילה במילה אות באות", מסר להעברה לישראל: עד סוף החודש יונחו "הקלפים על השולחן", תתרחש "רעידת אדמה" בנושא המשא ומתן, ועל ישראל להתכונן לריקון בתי הכלא.

אבו זיידה העביר את המסר. בתוך פחות מחצי שעה חזרו אליו מהצד הישראלי כדי לוודא

שסינוואר אכן אמר את הדברים. למחרת בבוקר הוא כבר ישב באשקלון מול מי שהוא מכנה "אוסקר", ראש מרחב דרום בשב"כ, ומול עדי רותם, שעמד בראש צוות המשא ומתן. הם שאלו למה התכוון סינוואר ב"רעידת אדמה", מהם אותם "קלפים", ואפילו כיצד נראה כאשר אמר זאת: האם כעס? האם היה נסער? אבו זיידה השיב שסינוואר היה רגוע. זוהי המחשה כמעט מושלמת למלכודת תודעתית: האויב מנסח את המסר, בוחר את השליח, והמערכת מנסה באמצעות אותו שליח להבין את כוונותיו ואת מצבו הנפשי של האויב.

את הפגישה שביקש אבו זאיד מסינוואר על מנת לקבל הבהרה למסר שהעביר לישראל, קבע סינוואר למרבה האירוניה לתאריך השמונה באוקטובר.

במקביל פעל ערוץ נוסף: מצרים ועבאס כאמל ראש המודיעין המצרי. עבאס כאמל, ראש המודיעין הכללי המצרי ואחד האנשים הקרובים ביותר לנשיא עבד אל פתאח א-סיסי, היה במשך שנים גורם מרכזי בתיווך בין ישראל לחמאס. לפי הפרסומים, 11 ימים לפני 7 באוקטובר הגיע כאמל בחשאי לישראל והזהיר מפני התלקחות חמורה ומתקפה אפשרית של חמאס. במקביל, השיח המצרי-ישראלי המשיך לעסוק בהרגעת הרצועה ובצעדים כלכליים. אין ראייה שכאמל ידע את תוכנית סינוואר או שפעל עבורו ביודעין. אבל מפעיל אינו זקוק לכך שהאדם המשמש אותו יבין שהוא מופעל.

מבחינתו של סינוואר התקיימו למעשה שני צינורות רבי-השפעה אל מערכת קבלת ההחלטות הישראלית: אבו זיידה אל רונן בר ו"אוסקר", ומערכת התיווך המצרית בראשות כאמל אל הצמרת הישראלית (מערך שגם כאן מי שעמדו בקשר עם כאמל היו ראשי ארגונים להערכתו, כמקובל, מקבילו הישראלי, ראש השב"כ). עבאס כאמל וסופיאן אבו זאידה חיזקו, כל אחד בדרכו, עולם מושגים שבו הבעיה בעזה עדיין ניתנת לניהול באמצעות משא ומתן, כלכלה והסדרה.

ואז הגיע הלילה והבוקר שלמחרת

כאן הופכת עדותה של מירה שושני, מבכירות שב"כ באותה עת, למסמך אנושי ומודיעיני יוצא דופן. שושני, שבתה אופיר ז"ל נרצחה בכפר עזה באותו בוקר, מספרת כי בלילה שקדם למתקפה היא לא הייתה שותפה להתרחשויות שעליהן למדה רק לאחר מכן. לדבריה, כאשר החלה האש היא ניסתה להבין מה קורה.

המחשבה שעברה בראשה הייתה כמעט בלתי נתפסת בדיעבד:

מה קרה לסינוואר? אנחנו בשיח על הסדרה. ואז התקשר אליה ראש המטה המבצעי של "אוסקר", ראש מרחב דרום. "אחותי, זה תרגיל", אמר לה.

הוא כבר ידע שהיו במהלך הלילה סימנים מעידים. הוא נמצא בתוך המערכת המבצעית שאמורה להבין את עזה. ובכל זאת, כאשר המציאות כבר החלה להתנפץ סביבו, הפרשנות שלו עדיין הייתה: תרגיל. מירה מספרת כי לאחר השיחה הזאת היא עצמה התקשרה למנהלים שהיו כפופים לה ועדכנה אותם. הפרט הזה צריך להטריד כל איש מודיעין.

אם ראש חטיבה בכירה נאלצת בבוקר המתקפה להעביר בעצמה למנהלים הכפופים לה מידע שהיא מקבלת לאחר תחילת האירוע, צריך לשאול מה קרה לזרימת המידע באותו לילה. אם ראש המטה המבצעי של ראש מרחב דרום עדיין מפרש את האירוע כ"תרגיל", קשה לטעון שמדובר רק בטעות של קצין בודד. לכל הפחות, זו אינדיקציה לעומקה של התפיסה הכוזבת שבתוכה פעל המרחב. אין בכך הוכחה למה בדיוק חשב "אוסקר" באותה דקה. אבל זו בהחלט סיבה לשאול מה הייתה הערכתו של ראש המרחב, מה הועבר אליו, מה הוא העביר לראש השירות ² ומדוע המערכת שמתחתיו לא הוזעקה בהתאם לחומרת הסימנים.

התרבות הארגונית פוגשת את סינוואר

במאמר שפרסמתי בוואלה כבר ב-2024 טענתי שכשל 7 באוקטובר אינו רק כשל באיסוף. בשנים שקדמו למתקפה השתנתה התרבות הארגונית בשב"כ. היומינט איבד ממרכזיותו לטובת טכנולוגיה ומבצעים משולבי טכנולוגיה. במקביל השתנה המבנה הארגוני, וחטיבת המחקר הוכפפה ישירות לראש השירות, לשינוי כזה יש מחיר אפשרי. מחקר מודיעיני אינו אמור לאשר למפקד שהוא צודק. תפקידו להטריד אותו. לשאול: אולי אנחנו טועים? אולי סינוואר אינו עובר תהליך של התמתנות? אולי ההסדרה אינה היעד שלו אלא כלי? ואולי האויב למד את הקונספציה שלנו ומראה לנו בדיוק את מה שאנחנו רוצים לראות?. כאשר ארגון מפסיק לשאול את השאלות האלה, נוצרת קרקע אידיאלית להונאה.

סינוואר לא הסתיר. הוא בנה מציאות חלופית, זה ההבדל בין הסתרה להונאה. בהסתרה אני מונע ממך לדעת מה אני עושה. בהונאה אני גורם לך לדעת דבר שאינו נכון. סינוואר לא היה צריך לשכנע את ישראל שחמאס הפך לארגון שלום. הוא היה צריך לשכנע אותה בטענה הרבה יותר מתוחכמת: האחריות שלו כשליט עזה חזקה מהאידיאולוגיה שלו כמנהיג חמאס. פועלים. כסף. חשמל. אסירים. משא ומתן. תיווך מצרי ³ הסדרה. כל אחד מהם היה אמיתי, אבל המסקנה שחיברה אותם הייתה שקרית. זוהי הונאה ברמה גבוהה: לא להאכיל את היריב בשקרים, אלא להגיש לו עובדות אמיתיות בסדר שיגרום לו להסיק בעצמו את המסקנה שאתה רוצה שיסיק.

שב"כ הוא ארגון שהתמחה במשך עשרות שנים בהפעלת בני אדם. מפעיל טוב אינו מתחיל בשקר. הוא מתחיל בהבנת הצורך של האדם שמולו. וסינוואר הבין היטב את הצורך הישראלי. ישראל רצתה שקט. היא רצתה הסדרה. היא רצתה להאמין שאחריות שלטונית מרסנת אידיאולוגיה ג'יהאדיסטית.

אבו זיידה ועבאס כאמל לא היו, על פי המידע הידוע, סוכניו של סינוואר. אבל סינוואר יכול היה להשתמש בערוצים שהם ייצגו כדי להזין את התמונה שישראל כבר רצתה לראות. הוא לא היה צריך ליצור את הקונספציה. הוא היה צריך להבין אותה, לטפח אותה ולהימנע מלעשות דבר שיגרום לנו לנטוש אותה מוקדם מדי.

ובבוקר 7 באוקטובר, כאשר מחבלי הנוחבה כבר חצו את הגבול, התקבלה ההמחשה האכזרית ביותר להצלחתו: המציאות כבר השתנתה ⁴ התודעה עדיין לא. במשך שנים ניסינו לחדור למוחו

של יחיא סינוואר ² השאלה שישראל חייבת לחקור היא כיצד, בסופו של דבר, יחיא סינוואר הוא זה שהצליח לחדור למוחנו.

פורסם בוואלה, בתאריך 05 באוקטובר 2026.*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.